

Eric de Brabander, *Handen wassen*

Een roman over relaties

door Wim Rutgers

In een relatie zijn we altijd half slachtoffer en half medeplichtig.

Kerels zijn als een tweedehandsauto.

Je kan je geluk niet op als je er een hebt weten aan te schaffen.

En je kan je geluk niet op als je hem aan de volgende sufferd doorverkocht hebt.

(83)

Na vijf romans en twee verhalenbundels publiceerde Eric de Brabander een zesde roman, *Handen wassen*, een titel met meervoudige betekenis en associaties, niet alleen omdat het verhaal speelt in de coronatijd, en bovendien nog, voor de meer bijbel-vaste lezer, het Bijbelverhaal van Pilatus die zijn handen waste toen hij Jezus veroordeelde, maar ook het bekende ‘labamentu di man’ de nabetrachtenis onder het genot van een drankje over een overledene.

De roman *Handen wassen* heeft twee delen, een lang eerste deel en een kort tweede. Ze worden voorafgegaan door een lied van Jacques Brel, *Voir un ami pleurer*, in een Nederlandse vertaling door Willem Wilmink, en een in het Nederlands door Ike Cialona vertaald lied van Ariosto uit *Orlando Furioso*. Wie, na het lezen van de roman, de twee citaten nog weer eens tot zich neemt, ontdekt dat ze de inhoud illustreren en typeren, het eerste in meer algemene zin, “Natuurlijk wordt alom gestreden / en zwijgt voor velen de muziek / de tederheid is overleden / en de illusies zijn doodziek (...) maar een vriend zien huilen / .... kan ik niet” en het tweede specifiek over de man-vrouw-relaties, met “Dan zou, als vrouwen vrouwen zouden prijzen, / Hun faam nog boven die der mannen rijzen.”

Inhoud

Hoofdpersoon Piet Sambo is eigenaar van een aantal florerende illegale nummerkantoren op het eiland. Hij is getrouwd met de muziekdocente Solange Martina die uit een vorige verbintenis met ene Alwyn al een dochter, Alwinangelie, kortweg Alwina, heeft. Het huwelijk mislukt, waarna Piet Sambo – veel later en al op gevorderde leeftijd - opnieuw trouwt met de

wonderschone en dertig jaar jongere Helena Labega die hij in het Curaçaose Museum ontmoet, in wederzijdse bewondering voor schilders als Wim Schumacher, Philippe Zanolino, Nelson Carrilho en anderen. Maar ook van deze asymmetrische relatie is de echte fleur, de huwelijkse houdbaarheidsdatum, al vrij snel verdwenen, al suddert de relatie door: “Liefde is als een zandloper, je kan hem altijd omdraaien. Zelf had ze haar zandloper nimmer omgedraaid.” (63) Helena gaat ‘vreemd’ en Piet blijkt een verzwegen donker verleden te hebben. Dat verborgen gehouden duistere probleem blijkt uiteindelijk een centraal punt in het verhaal te zijn, waaromheen tal van andere motieven verwerkt zijn. Ook dit huwelijk van Piet kan als mislukt beschouwd worden, zoals de *wabiboom* op het erf wordt omgehakt als een metafoor voor de mislukking ervan. In het begin van het verhaal krijgt Piet een infarct en komt hij in het verpleegtehuis Bethesda terecht, waar hij uiteindelijk aan corona zal overlijden.

Schandaal, Schande en Schaamte

Handen wassen is een verhaal over relaties van Schandaal, Schaamte en Schande (248) en velerlei ingewikkelde relaties tussen tal van personages, zowel tussen de hoofdpersonen als de figuranten, relaties zoals man-vrouw-relaties en meer specifiek relaties in en buiten het huwelijk, relaties tussen ouders en kinderen, tussen vrienden onderling, angstvallig geheim gehouden maar desondanks bij de buitenwacht alom bekende relaties, en aan het eind een lesbische relatie tussen Alwina en haar psychologe en therapeute, en daarenboven herhaaldelijk de relaties van de personages ten opzichte van hun eiland Curaçao.

Een paar voorbeelden. Johnnie en Patricia Labega, de ouders van Helena, zien het huwelijk van haar dochter met de rijke, veel oudere en wat ordinaire Piet Sambo niet zitten maar leggen zich erbij neer. Helena zélf zit in een moeilijk parket als ze gaandeweg het verhaal bijzonderheden over de duistere zijde van haar man begint te vermoeden, die verband blijken te hebben in haar relatie met haar dochter Alwina, die problemen heeft die de puberteit ver te boven gaat met een niet te overwinnen ‘bindingsangst’ die ze pas overwint bij haar therapeute Luisa met wie ze een lesbische relaties begint.

Een ander voorbeeld is de relatie met Hans de Boer, docent wiskunde en sinds twee jaar gescheiden van Gwendoline, die een 'affaire' met zijn leerlinge Alwina aangaat.

Nog een voorbeeld: Piets broer Henry, Kriki wegens zijn postuur, met zijn twaalf ambachten, krijgt van zijn voluptueuze echtgenote Xiomara in een felle ruzie de angstvallig verborgen duistere zijde van broer Piet te horen: "De laatste die het te weten komt, is de bedrogene zelf." (247)

"Een woeste haat maakte zich van hem meester. Wat heeft dit allemaal met ons te maken?" brulde hij door zijn telefoon.

"Schandaal, Schaamte, Schande," antwoordde Xiomara. "Dat willen we niet in de familie, nietwaar? Zorg jij maar dat je vanavond thuis bent. En blijft."

"En zo niet?"

Xiomara begon te lachen.

"Daar kom je dan wel achter, je goede familienaam bijvoorbeeld. Is die je wat waard?" (248)

Curaçao

De relatie van de personages met hun eiland, "de doodzieke illusie die Curaçao heette." (56) is tot slot nog een voorbeeld van de vele soorten relaties in dit verhaal. Ik geef één sprekend voorbeeld met een uitgebreid citaat, waarin ook felle kritiek op Nederland.

"Solange walgde van de Curaçaose politiek en de opportunisten, de populisten, corrupten, de onnozelen die in de politieke vijver rondroerden. De doodzieke illusie van een onafhankelijk Curaçao, een volkomen uitgehold democratisch systeem, waarin de incompetent ambtenarij de dienst uitmaakte, werd alleen nog door de voormalige kolonisator staande gehouden." (76-77)

Zwijgcultuur

In de ingewikkelde maar kleine kring van eilandelijke relaties zijn roddel en zwijgend verbergen belangrijk, waarbij dikwijls "de laatste die het te weten komt, de bedrogene zelf is." Pas als het zwijgen verbroken wordt, zijn oplossingen mogelijk. Solange heeft jarenlang verborgen weten te houden dat

ze haar vroegere echtgenoot Piet Sambo chanteert met haar kennis van diens duistere geheim door hem maandelijks duizend gulden af te troggelen als zwijggeld. Het valt zwaar de realiteit onder ogen te zien. In het begin kan Piet nog wel stoer doen, als hij de *wabiboom* in de tuin laat omhakken, met zijn 3M uitspraak, 3M dat ben jij – drie keer. *E muhe ku ta manda mi*, (44) maar het zijn aan het einde van het verhaal juist de vrouwen die het laatste woord hebben. Alwina lost haar probleem van bindingsangst op in een lesbische relatie en een riant financiële toekomst. Helena en Solange hebben het laatste woord als in een *'feel good end'* van een roman, met een weliswaar ironisch staartje.

"Volstrekt nutteloze mannen, allemaal," fluisterde Helena binnensmonds, meer tegen zich zelf dan iemand anders.

"Wat zei je?"

"Alle mannen die ik gekend heb, had ik voor de seks. Piet was de enige uitzondering. En zelfs hij bleek volstrekt nutteloos Minder dan dat zelfs."

"Nutteloos? Kijk wat je eraan overhoudt!"

"Ik hoef aan Piet niets over te houden. Ik kan voor mezelf zorgen."

Van de weeromstuit begon Solange te lachen. Helena keek haar verbaasd aan.

"Nutteloze mannen zei je? Nooit van mijn leven heb ik een nuttige man in mijn bed gehad. Alwina had ik met welke man dan ook kunnen maken. Trouwens, is die loterij-business niet iets voor haar?" (253-254)

Je moet je 'handen wassen', want niemand leeft zonder zijn handen op de een of andere wijze vuil te maken: *"Labamentu di man* was de antithese die de pijn van de wond verzacht." (207)

Eric de Brabander (1953) publiceerde de romans *Het hiernamaals van Doña Lisa* (2009); *Hot Brazilian Wax en het Requiem van Arthur Booi* (2011); *De supermarkt van Vieira* (2013); *De vergankelijkheid der dingen* (2018) en de verhalenbundels *Avila Beach Hotel in 5 korte verhalen* (2020) en *Het geluid van naderend onweer* (2021)

Eric de Brabander: *Handen wassen*
Haarlem: Uitgeverij In de Knipscheer 2022
258 pagina's
ISBN 978-94-93214-76-6
www.indeknipscheer.com

Bron: *Antilliaans Dagblad*, 19 december 2022